

เปรียบเทียบอุคสุฬารกับทวารพตมาส

5.1 ประวัติของอุคสุฬาร

อุคสุฬารเป็นคำประพันธ์แบบลำนำ (Lyric) ของสันสกฤต แต่งด้วยฉันทลักษณ์ต่างๆ ยาว 144 บท ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ตอน (Cantos) กล่าวถึงอุคสุฬาร 6 ของสินธุ เริ่มจากอุคสุฬารอนไปถึงอุคสุฬารใบไม้ผลิ ซึ่งมีระยะเวลาอุคสุฬารละ 2 เดือนคือ

อุคสุฬารอน	อยู่ระหว่างเดือน	มิถุนายน - กรกฎาคม
อุคสุฬารสน	"	สิงหาคม - กันยายน
อุคสุฬารใบไม้ร่วง	"	ตุลาคม - พฤศจิกายน
อุคสุฬารหนาว	"	ธันวาคม - มกราคม
อุคสุฬารฤดูร้อน	"	กุมภาพันธ์ - มีนาคม
อุคสุฬารใบไม้ผลิ	"	เมษายน - พฤษภาคม

บทโคลงเรื่องนี้ผิดกับเรื่องอื่นๆโดยทั่วไปของกาลิทาส เพราะแต่งขึ้นอย่างไม่ประณีตเท่าเรื่องอื่นๆ หากเราเปรียบเทียบการพรรณนาถึงธรรมชาติอย่างเดียวกับที่พรรณนาในหนังสือเล่มอื่นๆของกาลิทาส เช่น รชวงศ์ หรือ เมฆทศ จะเห็นว่าโพเราะเรสุกัณไมได้ นอกจากนี้ ในเรื่องอุคสุฬารเอง ก็มีบทเปรียบเทียบที่ซ้ำๆกันหลายตอน จนทำให้รหัสแห่งวรรณคดีหย่อนลงไปอย่างน่าเสียดาย แต่น่าแปลกที่นักภาษาศันสกฤตมีชื่อเช่น A.A. Macdonell กล่าวยกย่องว่า

....ไม่งานเรื่องใดของกาลิทาสจะสามารถแสดงความรู้สึกถึงในธรรมชาติของกวี ความสามารถในการ---

สิ่งเกิด และความชำนาญในการวาดภาพของประเทศอินเดีย
ให้ช่วยสดุดะงานด้วยสีสรรไคมากกว่านี้อีกแล้ว... 1

แต่นักวิจารณ์และนักวรรณคดีอื่นๆ เช่น M.R. Kale เห็นว่า ฤๅสูทธาร
ไม่มีอะไรจะเปรียบเทียบกับเรื่อง รามวงศ์ หรือ เมฆุตโตเลย และเห็นด้วยกับ
Arthur W. Ryder ที่ว่า " ฤๅสูทธาร ไม่ไคทำให้ชื่อเสียงเกียรติคุณของกาลิดาส
เพิ่มขึ้นหรือลดลงเลย " 2 ซึ่งหมายความว่า ฤๅสูทธาร ไม่ไคความดีเกินพอที่จะมี
อิทธิพลหรือมีผลต่อชื่อเสียงของกาลิดาสที่เคยสร่างเอาไว และกาลิดาสไครับความ
นิยมยกย่อง เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายด้วยผลงานเรื่องอื่นๆมากกว่า

ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิจารณ์หลายคนสงสัยว่า ฤๅสูทธารจะไม่ไคผลงานของกาลิดาส
เช่น มลลินาถ ผู้เขียนนอร์รลดาธาเรื่อง รามวงศ์ กุมารสมภพ และ เมฆุตโต ไม่
เชื่อว่ากาลิดาสจะเป็นผู้แต่งสำเนาเรื่องนี้ ดังนั้นอาจกล่าวไคเพียงว่า ถ้าฤๅสูทธาร
ไม่ไคเรื่องราวที่ไควิรูณหลังแต่งโดยไคชื่อของกาลิดาส ก็อาจจะเป็นไคไคว่ากาลิดาส
แต่งขึ้นเอง เมื่อครั้งยัง เขาววยและตอง เป็นผลงานชิ้นแรกสุดของเข

1 "Perhaps no other work of Kalidasa's manifests so strikingly
the poet's deep sympathy with Nature, his keen powers of observation,
and his skill in depicting an Indian landscape in vivid colours" cited
in M.R. Kale, Ritusmihara of Kalidasa, (Delhi : Motilal Barnasidass, 1967),
p. 9.

2 "The Seasons would neither add greatly to his (Kalidasa's)
reputation nor subtract from it "

Ibid., p.9.

มีผู้แปลอุตุสัหาร เป็นภาษาอังกฤษหลายคน ที่แปลเป็นคำประพันธ์ร้อยกรอง
โดยฉบับของ H.H. Wilson และ Arthur W. Ryder ที่แปลเป็นร้อยแก้วโดย
ฉบับของ M.R. Kale เป็นต้น

5.2 เนื้อหา

ผู้ศึกษางานของกาลิทาสจะประจักษ์ความจริงข้อหนึ่งว่า กาลิทาสนั้นเป็นกวีที่
ชอบพรรณนาถึงธรรมชาติในฤดูกาลต่างๆอย่างมาก ในเรื่องกุมารสมภพ ผู้อ่านจะ
พบการบรรยายเรื่องฤดูใบไม้ผลิอย่างละเอียดลออ ในวิกิรโมราลี และ เมฆพต
เป็นเรื่องของฤดูฝน ในศกนตลา กล่าวถึงฤดูร้อน ในรชวงศ และ อุตุสัหาร ก็
กล่าวถึงทุกฤดูกาล

อุตุสัหาร เป็นเรื่องพรรณนาถึงภาพของธรรมชาติอย่างแท้จริง ไม่มีการ
กล่าวถึงชีวิตในราชสำนักหรือปราสาทราชวัง แต่เป็นการแสดงความรู้อีกของกวีที่
มีต่อธรรมชาติ กาลิทาสพรรณนาให้เห็นลักษณะโดยทั่วไปของธรรมชาติในแต่ละฤดูกาล
กล่าวถึง อากาศ ฝนน้ำลำธาร ต้นไม้ ดอกไม้ แมลง นก และสัตว์ป่า
เมื่อฤดูกาลเปลี่ยนไป ธรรมชาติเหล่านั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย และประการสุดท้าย
กาลิทาสได้พรรณนาถึงความรักของหนุ่มสาวในแต่ละฤดูกาล ความรักที่พรรณานี้ไม่ใช่
ความรักอย่างอุดมคติหรือจินตนาการ แต่เป็นความรักแบบธรรมดาที่ประกอบด้วย
อารมณ์และความปรารถนา (*passion*) ของคนทั่วไป กาลิทาสแสดงให้เห็น
ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลต่างๆซึ่งเปรียบกับอารมณ์ของปี
(*Moods of year*) กับความรักของหนุ่มสาวและสามีภรรยา โดยเริ่ม
พรรณนาจากฤดูร้อนที่มกลางวันหรือร้อนระอุ แต่กลางคืนเย็นฉ่ำ หอมฟ้ากระจ่าง
ด้วยแสงจันทร์ เป็นรัตติกาลที่รื่นรมย์ด้วยเสียงเพลง การเต้นรำ และเหล่า อุตุ
ฝนเต็มไปทั่วเมฆหมอกมัว แต่อารมณ์แห่งความรักจะถูกปลุกขึ้นเมื่อเห็นเมฆฝนลอยอยู่
เหนือยอดเขา เพราะฤดูฝนเป็นฤดูที่ทางอินเดียนั้นถือว่า สามีที่จากไปจะกลับบ้าน ลูก

พิพรากจากกันจะโคกกลับมาหาอีก คุณโบไม่วางอย่างเข้ามาเหมือนเจ้าสาวสวย
ประดับร่างที่อ่อนไหวราวรวงข้าวสุกควยคอกไม่นานาชนิด และส่งเสียงหวานเจี๊ยบ
แจ้วราวเสียงหงส์ คุณโบไม่วางเป็นคุณที่นำเอาความหวานนั้นมาสู่คุณ คุณหนาว
และคุณกอนโบไม่วาง อากาศหนาวเยือกเย็น แต่ถูกรอบอุ้มด้วยอ้อมกอดของกัน
และกัน เมื่อดังคุณโบไม่วาง ดอกไม้โบไม่วางผลิสะพร่งทุกแห่งหน เหมือนเริ่มชีวิต
ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

เราจะเห็นว่าคุณเริ่มตนพรรณนาด้วยคุณร้อน ซึ่งหมายถึงความเร่าร้อนกระ-
วณกระวายในความรักของหนุ่มสาว และจบลงด้วยคุณโบไม่วางเป็นการเริ่มต้นชีวิต
ใหม่ที่สดชื่นสวยงาม กาลิธาสจึงพรรณนาถึงความรักและคุณกาลิธาสได้อย่างกลมกลืนและ
ยังเขาดึงจิตใจของคุณทั้งคู่ทั้งในยามที่เขามีความสุขอยู่ร่วมกัน หรือเมื่อเขามีความทุกข์
เพราะต้องจากกัน

✓ ในคุณกาลิธาสทั้ง 6 ที่คุณพรรณนา เขาพรรณนาให้เห็นลักษณะของคุณร้อนได้
งดงามที่สุด แสดงให้เห็นจินตนาการที่สวยงาม แต่การพรรณนาถึงคุณกาลิธาสอื่นๆไม่
ชัดแจ้งนัก และพรรณนาโดยใช้คำซ้ำๆกัน แต่อย่างไรก็ตาม ภาพพจน์ที่พรรณนา
ในคุณผู้สัหาร เป็นภาพจริง ไม่ได้ใช้บทเปรียบเทียบที่สรวนขันจากจินตนาการมากนัก
และภาพอันสวยงามของธรรมชาติจากเรื่องนี้ เป็นอุปสรรคที่กาลิธาสนำไปใช้ในการ
พรรณนาเรื่องอื่นๆ

กาลิธาสได้กล่าวถึงคุณกาลิธาสต่างๆดังนี้ :-

บรรพที่ 1 คุณร้อน

เป็นคุณที่กาลิธาสพรรณนาได้อย่างสวยงามที่สุด ผู้อ่านจะรู้สึกชุ่มร้อนไปกับ
คุณเขื่อนด้วย ทั้งความเร่าร้อนในความรักและความร้อนระอุของอากาศ

กาลิธาสเป็นนักเขียนที่อ้างถึง เกิดและพรรณนารายละเอียดของสิ่งต่างๆได้

อย่างไรเพราะ โดยเฉพาะการแต่งตัวของผู้หญิงด้วยแพรพรรณ ดอกไม้ และของหอม ซึ่งเราใจชายหนุ่มให้เกิดความรัก

การพรรณนาถึงธรรมชาติให้เห็นว่าแสงอาทิตย์ในฤดูร้อนให้ความร้อนรุนแรงเพียงใด กาลิทาสพรรณนาโดยอย่างสวยงาม โดยพรรณนาให้เห็นภาพของสัตว์ 2 ชนิดที่เป็นศัตรูกัน ลืมความเป็นศัตรูนั้นเสีย เพราะความร้อนของอากาศที่แผดเผา รวากับจะไหม้ นกยูงรำแพนทางไหมเงาแก่ผู้เป็นศัตรูโดยธรรมชาติของมัน ซึ่ง เลื้อยเข้ามาอาศัยหลบความร้อน สิงโต ราชาแห่งสัตว์ป่าก็รานทีจะฆ่าอย่างซึ่งมันอยู่ โกลๆ อย่างเองก็ทรมาณเพราะการกระหายน้ำจนล้มแล้วสิงโต เหล่าหมาป่าต่างก็ ยุคคิดเพื่อจะฝังตัวลงไปใ้โคลนแต่คืนก็แห้งเสียหาย และฝูงกบกระโดดขึ้นมาจาก ขอบหน้าแห่งเหลือแต่โคลน มาอาศัยบังร่มจากเงาของงูศัตรูของมันซึ่งกำลังทรมาณ ด้วยความกระหายน้ำ และความร้อนจากพิษในปากของมันเอง แทนเสียคาชที่มัน กาลิทาสจะมีจินตนาการในการพรรณนาดีมาก แต่การลำดับความในการพรรณนาไม่ ติดต่อกัน กล่าวถึงสิ่งหนึ่งแล้วก็ย้อนกลับมากล่าวที่หลังอีกครั้งหนึ่งเป็นต้น ทำให้ ชาติความไพเราะตรึงใจเท่าที่ควร

บรรพที่ 2 ฤดูฝน

กาลิทาสเปรียบเทียบฤดูฝนว่าเหมือนพระราชา เพราะกวีอินทูนักเปรียบเทียบว่ามี ลักษณะเหมือนช้าง และพระราชาของอินเดียมักจะมีช้างคู่บุญคู่บารมีอยู่หลายเชือก ฤดูฝนเป็นคงพระราชาที่ทองฟ้าเต็มไปด้วยเมฆฝนราวกับช้างจำนวนมากหลายเชือก มี สายฟ้าแลบเหมือนคงธงปลิวไสว และมีเสียงฟ้าร้องเหมือนเสียงชัยเกร์

ฤดูฝนนำเอาความสวยงามมาให้ เพราะดอกไม้ทุกชนิดบานรับน้ำฝน สะพรั่ง ไปทั้งป่า ผู้หญิงต่างนำเอาดอกไม้เหล่านี้มาประดับร่างกาย สัตว์ต่างๆก็รำเริงใน ฤดูนี้ เมื่อดอกไม้บาน ผึ้งก็บินวนเวียนดูคนนำหวานจากเกสรดอกไม้ ช้างป่ากำลัง ตกมัน เพราะถึงฤดูกาลผสมพันธุ์ นำมันที่ไหลจากนมบีบมีกลิ่นหอมจนตั้งบินตาม ธรรม-

ชาติสวยงามทุกหนแห่ง เพราะดอกไม้บาน มีน้ำตกไหล และลมพัดเอาความชุ่มชื้น
 เช่นสายน้ำไหล ฟุ้งนกกยุงรายรำกางปีกทางอวางราเร้ง ฟุ้งกว้างเขียวและเดิม
 หนาอยู่ทุกแห่ง ผู้หญิงจะผูกตัวอยู่ในอ้อมกอดของคนรักเพราะตกใจเสียงฟ้าร้อง

บรรพที่ 3 ดอกใบไม้ร่วง

กาลิทาส เปรียบดอกไม้ใบไม้ร่วงว่าเหมือนเจ้าสาวที่เพิ่งจะแต่งงาน เพราะใน
 ดอกนี้ ดอกไม้ธูป กายะ สีขาวบานสะพรั่ง ในทะเลสาบมีดอกบัวสีขาว และฟุ้ง
 หงส์ขาว ในป่ามีต้นส้มขจัดหะซึ่งมีดอกสีขาว และบนพินคินก็เคลื่อนไปด้วยกลีบสีขาว
 จากดอกมะลิ (มาลาดี) ในสายน้ำที่ไหลเอื่อยๆ มีฝูงปลาสีเงินแหวกว่ายอยู่อย่าง
 สวยงาม บนท้องฟ้ามีฝูงนกสีขาวที่บินเป็นแถวราวกับพวงดอกไม้ เป็นฤดูที่สวยงาม
 ท้องฟ้าสดใสไร้เมฆ พินคินเคลื่อนไปด้วยกลีบดอกไม้ และพวงนาเต็มไปด้วยรวงข้าว
 ในเวลากลางคืน ท้องฟ้ากระจ่างเห็นดวงเดือนและดวงดาวนับพัน

และในฤดูนี้ ผู้หญิงก็แต่งตัวสวยงามคงเคย มีดอกไม้ประดับผมและทักดู
 สร้อยไข่มุกรอบทรวงอก เครื่องประดับรอบสะโพก และกำไลข้อมือ

กาลิทาส เปรียบดอกไม้ใบไม้ร่วง เป็นหญิงสาวที่มีความงามของธรรมชาติถึงความ
 งามของส่วนต่างๆแห่งร่างกายว่า : "ดอกไม้ใบไม้ร่วงเหมือนหญิงสาวผู้เต็มไปด้วย
 ความงามอันประณีต ใบบางงามราวกับดอกไม้แรกผลิ ดวงตางามราวกับดอกบัว
 งามแบบบาน มีดอกกายะที่เพิ่งผลิบานใหม่ๆเป็นพวงมาลาสีขาวสวมอยู่ และงดงาม
 นาประทับใจราวกับดอกกุหลาบ"¹

¹ Ibid., p. 15.

บรรพท์ 4 ถกหนาว

เป็นฤดูที่หิมะ ดอกไม้บางชนิดบานในฤดูนี้ พืชบางต้นก็ตายเพราะหนาว มีฝูงนางพรายและนกกระเรียนส่งเสียงอื้ออึงเป็นจำนวนมาก

แต่กาลิลาสไม่พรรณาดังธรรมชาติในฤดูนี้มากนัก อาจจะเป็นเพราะในฤดูหนาว นอกจากหิมะตกก็ไม่ค่อยมีอะไรสวยงามนักดูก็เลว ผู้คนต่างก็เก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน อบอุณด้วยไฟจากเตาผิง หนุ่มสาวก็ซุกตัวอยู่ในอ้อมกอดของตุ๊ก และมี ความสุขด้วยกันถึงพรรณาวัวหลายตอน เช่น

"ใบหน้าของเธอ เขาเหล่านนี้ซีดเขียว และมีริ้วรอยของความเหนื่อยอ่อน จากกามสุบ บรรดาหญิงสาวผู้ซึ่งใคร่ได้รับความบันเทิง เรืองสุ่ออย่างเต็มเปี่ยม เผ้ามองดูริมฝีปากที่ขำและแตกปริด้วยแรงกตของพื้น" 1

"คนอื่นๆ กำลังอาบแดดอยู่กลางแจ้งแดดอ่อนๆ รู้สึกง่วงงุน ร่างกายของเธออ่อนเพลียจากการเสียดความสุข ดวงตางามดังดอกไม้ของเธอแดงช้ำ เพราะอดนอน ไหล่และผมสยายรุงรังไร้ระเบียบ" 2

"ส่วนคนอื่นๆ มีความสุขในการมองดูเรือนร่างของเธอที่คนรักได้เสยผม แขนขาที่ริ้วรอยอันเกิดจากกมเล่น ดวงตาโรย ผมคดดำสวยงามห้อยรุงรัง หลังจากเต็มเต็มริมฝีปากให้สวยงามดังเดิม เธอจึงแต่งตัวใหม่ให้เรียบร้อย" 3

บรรพท์ 5 ถกฤดูหิมะ

เป็นฤดูที่คึกคักจากเหมันต์ อากาศยังหนาวเย็นอยู่ ฝูงเป็ดโกลนนี้เป็นภาษาอังกฤษ

1 *Ibid.*, p. 16.

2 *Ibid.*, p. 17.

3 *Ibid.*, p. 18.

บางคนเรียกฤดูหนาวว่า *Cold Season* บางคนเรียกว่า *Cool Season* บางคนก็เรียกว่า *Early Spring* แต่ภาษาสันสกฤตเรียกว่า คีติระ

ในฤดูนี้ผู้คนจะยังอยู่ในบ้าน ปิดประตูหน้าต่างป้องกันความหนาวจากหิมะและน้ำค้างแข็ง ธรรมเนียมปฏิบัติก็ไม่มีอะไรสวยงาม

กาลิศาตพรรณนาถึงผู้หญิงและความรักซ้ำกันในบรรพที่ 4 เช่น

"ในตอนเช้า ผู้หญิงบางคนซึ่ง เมื่อความปรารถนาอย่างมัวเมาของเธอได้ระงับลงด้วยการที่สามีได้เขย่งมรดกอันสวยงามของเธอแล้ว เขามีความสุขจนหัวเราะอย่างเร่าแรงขณะที่ออกจากห้องนอนไปสำรวจดูเรือนร่างของตนเอง" ¹

บรรพที่ 6 ฤดูใบไม้ผลิ

เป็นฤดูที่นำความสดชื่นกลับมาใหม่ด้วยดอกไม้บาน ใบไม้อ่อนผลิสะพร่งทุกกิ่งก้าน มีเสียงหึ่งๆของหมู่ผึ้งที่บินตอมเกสรดอกไม้ กาลิศาตพรรณนาถึงความสวยงามของฤดูนี้ว่า

"ทุกสิ่งทุกอย่างเพิ่มความสวยงามขึ้นในฤดูใบไม้ผลิ ต้นไม้มีดอกบานสะพรั่งในลำธารเต็มไปด้วยดอกบัว หญิงสาวทั้งหลายเต็มไปด้วยความปรารถนา ลมพัดมาอ่อนๆ ในตอนเย็นเป็นเวลาที่เหมาะสบายและกลางวันก็เป็นเวลาที่สนุกสนาน" ²

ฤดูนี้ผู้หญิงจะหันกลับมาสนใจแต่งตัวให้สวยงามอีกครั้งด้วยดอกไม้ เครื่องประดับ และของหอม นักเขาส่งเสียงเจ้อยแจ้ว และกามเทพก็สนุกสนานกับการแสดงศรดอกไม้ เช่น ดอกมะม่วง อโศก ฯลฯ มีสายธนูทำด้วยผึ้งต่อดำตัวกัน ³

¹ *Ibid.*, p. 20.

² *Ibid.*, p. 22.

³ *Ibid.*, p. 27

5.3 เปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่าง

ท้าวทศมาสและกุดส์หาร เป็นบทโคลงที่เมื่ออ่านเผินๆจะเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันมาก เนื่องจากใช้เทคนิค วิธีการพรรณนาเรื่องแบบเดียวกัน คือ เป็นบทโคลงที่พรรณนาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบ 1 ปี และกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลต่างๆที่มีผลต่อธรรมชาติแวดล้อมและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกภายในใจของผู้แต่งในเรื่องของความรัก แต่เมื่อศึกษาโดยละเอียดแล้ว จะเห็นว่าการพรรณนาของโคลงทั้งสองเรื่องมีข้อแตกต่างกันหลายประการ คือ

ท้าวทศมาสมีแก่นเรื่อง เช่นเดียวกับนิราศโดยทั่วไป คือกวีผู้แต่งพรรณนาถึงความรักที่จากไป ซึ่งจะไปไหน เป็นเวลานานเท่าใด กวีไม่ได้บอกให้ทราบชัดแจ้ง แต่กวีได้พรรณนาระยะเวลาในรอบ 1 ปีที่ผ่านไปอย่างเชื่องช้าทีละเดือน โดยเริ่มต้นจากเดือน 5 ซึ่งเป็นเดือนปีใหม่ไปจนครบปี ตลอดระยะเวลาที่เขาทนทุกข์ทรมานแทบขาดใจควมคิดถึงผู้รัก ดังที่พรรณนาไว้ว่า

อกกรมกรยมสวาทไท	โทษหา
นอง เนตรธารากิน	ขมขย
ตายคกกดานแถมา	ไกลแถม
โคเตาปราลี้ด้วย	เทาไซ 1

และเมื่อเวลาผ่านไปครบปี เขาก็พบว่าความรักของเขาที่มีต่อนางไม่ได้ลดน้อยลงไปเลย แต่มันเผาผลาญหัวใจของเขาให้สับสนไหม้ไปอีกนานนับหนึ่งปี

ปีมาม่าวลา้ง	ทรวงทรุด
โทรหมบเคสงสาร	สับสนไหม

1 ท้าวทศมาส, หน้า 22.

บ.เคลม.เคม.ช.

ขว.มาศ กุ.เอ.ช.

รศ.ย.ยาม.ชว.ส.ไ.

พ.น.ปี 1

บทกรำครวญถึงนางในทวาทศมาส¹ ไครบขกของวาพรรกนาไกรอารมช
สะเทือนใจมากเรื่องหนึ่ง และเป็นแนวทางให้ราษฎรหลงใหลนแบบ ตัวอย่างเช่น

จขรเจบอกลาออน

เพื่อยทิพ ชำนา

กายนิพนธพอมพิว

สรากเนื้อ

เพราะอรลิวลิวล็บ

ลิวลิว แลวเส

เคื่อนตงงคาศนเชื่อ

แมต่ายดวงใจ²

แมวขบร เมสไท

พินกร กิด

สิ้นสุคพระสุเมรุเอน

ออนลม

สามภพเป็อยเป็นบร

นรนาศ กิด

เจบไปป่านองลม

พลองค³

ส่วนในอุคสุหาร ไนมีลักษณะสำคัญของนิราศคือ การพรรณนากรำครวญ
ของกวีถึงกูรัก เพราะไยมีการปลัดพรากจากกัน กาลิตาสไยไยเขียนถึงตัวเอง
แต่เขียนถึงบรรดากรำครำหนุ่มสาวโดยทั่วไป และเขียนถึงความสนุกสนานของกรำครำ
หลายในทุคสุกาล โดยเฉพาะการพรรณนาถึงผู้หญิง กาลิตาสแบ่งโคลงออกเป็น
6 ตอน ตามการแบ่งสุคสุกาลของอินเคีย ซึ่งการพรรณนาถึงสุคสุทง 6 นี้ สุคสุหาร
มีแกนเรื่องกล่าวถึงธรรมชาติตามสภาพที่เป็นจริง มิไยเกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง

1 ทวาทศมาส, หน้า 46.

2 เรื่องเคียวกัน, หน้า 17.

3 เรื่องเคียวกัน, หน้า 21.

ธรรมชาติเหล่านี้ ได้แก่ อากาศ แม่น้ำลำธาร พืชพันธุ์ สัตว์และมนุษย์ พร้อมกันนี้ก็โคจรวนมาถึงอารมณ์รักของมนุษย์ด้วย กาลิทาสโคจรวนมาถึงของสองสิ่งนี้ควบคู่กันไป และแสดงภาพพจน์อย่างละเอียด แต่ธรรมชาติและความรักที่โคจรวนมาไม่โคจรประสานไปในทางเดียวกัน กล่าวคือธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล มีร้อน มีหนาว มีฝนตก มีเวลาที่ดอกไม้บานสะพรั่งงดงาม และมีเวลาที่ดอกไม้ไม่โรยงโรยอบเฉา สับเปลี่ยนวนเวียนกันไปเช่นนั้น แต่สำหรับความรักใคร่ของหนุ่มสาว ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ไม่มีความแตกต่างกันเลยทุกฤดูกาล หนุ่มสาวยังคงเราร่อนในความรักรอคูตลอคทุกฤดูกาล

ในบางตอน แม้ว่าเนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความสุขของผู้หญิงกับคู่รักก็ตาม แต่กาลิทาสก็โคจรวนมาถึงความทุกข์ของสามีที่ต้องเดินทางจากไปหรือภรรยาที่รอคอยด้วยความระทมทุกข์อยู่ในการพรณนาดวย เช่น

ในฤดูร้อนกล่าวว่า : "คนเดินทาง ผู้ซึ่งหัวใจรุ่มร้อนด้วยไฟของการพลัดพรากจากคู่เป็นรัก ไม่อาจแม้แต่จะมองคุณคืน บังอรุณรุ่งกระจายด้วยแรงลมและรอนระอุด้วยแสงอาทิตย์แพกกลา"¹

ในฤดูฝนกล่าวว่า : "ภรรยาของผู้ซึ่งหนีผู้ซึ่งจากบ้านไปคกอยู่ในความระทมทุกข์กำลังรำไท่ หยาดน้ำตาไหลรินออกมาจากดวงตางดงามราวดอกบัว ริมฝีปากสีแดงราวดอกพืชมะกุ่มนวลเหมือนใบไม้ เอละหังพวงมาลัย เครื่องประดับ และเครื่องสำอางต่างๆอื่น (เมื่อสามีจากไป)"²

ในฤดูใบไม้ร่วงกล่าวไว้ว่า : "ผู้ที่เดินทางจากไปกำลังรำไท่ หัวใจของเขาว่าวุ่นเมื่อเห็นดอกบัวชาบเพราะมันถูกราวกับดวงคำสีเข้มของคนรัก และเมื่อได้ยินเสียงร้องของหงส์ ก็นึกถึงเสียงสาวรักเฝ้า ท้าด้วยทองของหลอนกระทบกัน และ

¹ *Ibid.*, p. 2.

² *Ibid.*, p. 7.

เมื่อเห็นคอกปั้นดูยี่วะก็ถึงริมฝีปากของเธอ" 1

ในอุทฺตุนาวกล่าวว่ : "เมื่อถูกแวงไกวด้วยแรงสมทรว เถาไม่เลื้อย
บริย่นถูกเหี้ยวแห่งรวากับหญิงสาวที่พลัดพรากจากถูกรัก" 2

ส่วนในอุทฺตุนาไม่สลิได้บรรยายเอาไว้ว่ : "เมื่อมองดูข้อมะม่วง คนเดิน
ทางซึ่งสภาพจิตใจกำลังร้าวรานเนื่องจากต้องจากภรรยาไป จึงร่ำไห้ด้วยความ
ระทมจนยื่นสู่ภรรยา" 3

การพรรณนาดังธรรมเนียมในทวาทสมาส เป็นการพรรณนาจากจินตนาการของ
ผู้แต่ง มิได้พรรณนาจากภาพที่เห็นจริงๆอย่างกาลิหาสพรรณนาในอุทฺตุนาว ในทวาท-
สมาส ผู้แต่งถือโอกาสกล่าวถึงธรรมเนียมเป็นทำนองว่ามีความรู้สึก และเห็นใจใน
ความทุกข์ของผู้แต่ง จนพลอยมีอาการโศกเศร้าไปด้วย ดังเช่น พรรณนาไว้ว่ใน
เดือน 5 ซึ่งเป็นระยะฤดูร้อน แดดดินแห้งแล้ง ใบไม้ใบหญ้าเหี่ยวแห้งอับเฉา
คนไม่หึงใบเห็ดองไทรร่วงหล่นลงมาราวกับว่า มันมีส่วนร่วมในความรุ่มร้อนใจอันมี
สาเหตุมาจากการจากถูกรักของผู้แต่งด้วย นอกจากนี้ สัตว์ป่าต่างพรวานด้วยควาย
รอน กวางไม่สนใจจะหาอาหาร นกไม่สนใจจะร้องเพลงอย่างเคย แต่ผู้แต่งกลับ
เห็นว่า สัตว์เหล่านี้มีอาการเช่นนี้เพราะรู้สึกเห็นใจในความทุกข์ของผู้แต่ง ดังเช่น
ที่พรรณนาไว้ว่

1 *Ibid.*, p. 15.

2 *Ibid.*, p. 17.

3 *Ibid.*, p. 25.

ธรณีธรณีแล้ง	เลอทาว	แพง แล
ใบบดคพดุกบาครวง	หยวแพง	
ลดากระหวัคราว	รูกษมาศ	
วรวร เวียไมไพลแลง	ชว่ยครอม	
ทุกพรธมดุกทอง	บรรรพ	
เสี่ยสำดุกนิอาพาร	บหลงเพลน	
ไชนนามพุลาลค	ศัลยเสฟ	
เสี่ยภีรหมยแพลงตน	ชว่ยกรวย	
แสนพดุกะเพด็องหลนลวน	แลงใบ	
บงงสุมาลยแมนมวญ	แมกไม	
พดุกษาศิธรไซร	โธรมปีพ	
โอทาดกาลกลไผ	ชว่ยรรม	
ปักชีเสาวเลขลวน	ดุกศัพท	
สวณบดุกาเลอชรม	กำกาง	
โอแก้วนิราลบี	ลิวลี แลวเออย	
แสนพิทคไพ่าง	ชว่ยอิง ¹	

ซึ่งความก่อนนี้ตรงกับที่พรรณนาไว้ในราชาพิลาปคำฉันท์ว่า

ปางกรวยพิไลยถึงโอมเจลา	ทิวสัตว์เทงา	บโดจรร
คดเสกุดเชร์บรณชรอน	จิตรวิจิตร	กพิโรธ
จบุรูกถบมิศร์บัตครับโสตร	พังคาราโรธ	ลทอใจ
บมิหาตลกัษพลอยพิไลย	เนงบศร์บพิโต	กัศริตรอง

¹ ทวาทศมาส, หน้า 8.

อินสีหราชผาดผอง	ลิมสติปอง	อาหาร
ทววคนส์ตวอนส์ตบสาร	คาทุกขาการ	กเนงเนา
กีนรกินรีเคอชคลเดา	หมุคณาเทา	ช่มทาธาร
ในวันนั้นนกลิมสติการ	ลิมไปช่มถาน	นุเวจร ¹

และในเดือน 6 ซึ่งเป็นฤดูฝน กวีโคพรรณนาให้เห็นว่า สายฝนเป็นเสมือน น้ำตาที่สวรรค์หลั่งเพื่อเขา

แตรขมนิราศแก้ว	ไกลนาน
ฟ้าเฟื่องครรชิตหมอง	หมนเศรา
รำเพยรำพาธาร	ไหลหลง
สวรรค์อนันตรอนเรา	ช่วยตรอม ²

และด้วยความคำนึงถึงนางอยู่ตลอดเวลา เมื่อมองดูธรรมช่าติรอบตัวก็เกิดจินตนาการนึกว่าเป็นคนรัก เช่น เห็นดวงจันทร์ก็ถึงใบหน้าอันสวยงามของนาง เห็นดอกไม้ก็ถึงดอกไม้หน้างไข่ประดับตกแต่งราว

อัญชัญธรรุมแถม	คาไฟร
เพราเพรอกไนอนุธรรม	แตงแถม
บววกามจำรัสไร	รัตนเรธ
ช่มชื่อไม้เหมือนแถม	โกศเกล้า ³

¹ ราชาพิลาปคำฉันท, หน้า 14.

² ทวาทถมาศ, หน้า 11.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

พิศวงพิศวาสงบน	แฉวนทรวง	พินา
อนัตเบลาปลิวเปลือใจ	จากเจ้า	
ทฤษฎีลงแลดวง	ดาวคาช	
อนัตวาเคือนดวงเพนา	พุ่มสมร	1

ส่วนการพรรณนาธรรมชาติในอุคสุหาร กวีไม่ได้พรรณนาขึ้นจากจินตนาการ
 ของตนเองนัก แต่เป็นการพรรณนาภาพจริงๆของธรรมชาติที่แตกต่างไปตามฤดูกาล
 การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆตามธรรมชาติอย่างมาก เช่น
 ในฤดูร้อน กาลิทาสพรรณนาถึงความร้อนของแสงอาทิตย์ที่ราวกับจะแผดเผาทุกสิ่งทุกอย่าง
 ทุกอย่างบนพื้นโลกให้ไหม้เป็นจุล ความร้อนนั้นร้อนมากเท่าใด กาลิทาสได้เปรียบ
 เทียบว่า ร้อนจนสัตว์ที่ว่าเป็นศัตรูกันมาแต่ชาติกำเนิดล้มควายเป็นศัตรูนั้นเสีย และ
 กลับเป็นมิตรกันไโดย่างน่าอัศจรรย์ ความร้อนทำให้สัตว์ล้มควายหัวโหยของกระเพาะ
 และลิ้นนี้ถึงอาหารแน่เหยื่อจะปรากฏวางอยู่ตรงหน้า สัตว์ที่เคยเป็นเหยื่อเองก็ล้ม
 ความเกรงกลัวรักตัวกลัวตายอย่างเคย ในตอนนี้ Arthur W. Ryder ได้แปล
 เป็นโคลงไว้อย่างกระตือรือร้นมากกว่า

" The sunbeams like the fires are hot

That on the altar wake

The enmity is quite forgot

Of peacock and of snake ;

The peacock spares his ancient foe,

For pluck and hunger fail ;

He hides his burning head below

The shadow of his tail.

" Beneath the garlands of rays
 That leave no corner cool,
 The water vanishes in haze
 And leave a muddy pool
 The cobra does not hunt for food
 Nor heed the frog at all
 Who finds beneath the serpent's hood
 A shalting parasol. ¹

และ "โลธวาร" ไต่แปลออกเป็นอินทรีเขียวร้อนท้ออย่างไฟเพราะว่า

แสงสุริยะ เรืองแรง	กลแสงพระเพลิงตาม
แทนปุระโพลงพลาบ	เพราะพระอินทร์ผลาญเผา
ความเป็นอรินเลื่อน	ก็เพราะฤทธิกาเดา
นกงูงละลิมเอา	มนะใส่กะตั่วงู
รอนยังมยุรยง	มละบุรพะสัตว์
ลิมจิกผลินคู	บมิหิวระโทยแรง
โอนแถบสิโรตนอน	ระอุชอนระอาแสง
รอนหลังกั้งแฝง	ศิระเข้า ๓ เงามทาง
พินภพะโตสาย	สุริยฉายดูอาจพราง
พอกมูมิเวนวาง	ระวิสาต บ สบเย็น
ธาราระเหยหาย	และก็กลายกระลับเป็น
กลุ่มโอมิไคเห็น	ละสระไวสีโกลนตม

¹ อาเธอร์ ไรเคอร์, วงวรรณคดี (มีนาคม, 2489) 29.

ดูเหาะลาอา—
ดูาไผ่นารม—
กบนอยกัแนบออก
พังพานพะพัง เสาบย

มิขมาเพราะร้อนระงม
ณ กะถึงคชาติเฉย
ภูชปกพะพาน เมษ
คุณครสัถ์คูร์ช. 1

ส่วนในดูคุณ กาลิทาส เอ่ยชื่อดอกไม้หลายชนิดซึ่ง เป็นดอกไม้ที่บานรับสาย
ฝน ฟุ้งสัตว์ต่างชนิดส่ง เสียงร้อง เข่งเขยที่ฝนช่วยขับไล่ความรอนแห้งดูคุณร้อนให้หาย
ไป ฟุ้งนกยูงต่างร้องเพลง เรียงระบำรำฟ้อนด้วยการกรีกกรายขนทางอันสวยงาม
ฟุ้งกว้างออกมาและเล็มหญ้าอย่างสำราญใจ ไคยขึ้นเสียงท่งท่งของหมู่ผึ้งที่บินวนเวียน
หาน้ำหวานจาก เกสรดอกไม้บานาพรธ ฟุ้งข้างปากกำลังตักมัน เพราะถึงดูคุณกาล
ผสมพันธุ์ ดอกไม้ต่างสีส่นบานแข่งกันรับความชุ่มฉ่ำจากหยาดฝน ลำธารที่แห้งขอด
ในดูคุณกลับมีน้ำใสไหลล่อยอิ่งกระทบคลื่น มองเห็นคลื่นเป็นระลอกพลิว เมื่อลมพัด
ผ่าน

พอถึงดูคุณใบไม้ร่วง พื้นดินทุกแห่งก็สวยงามด้วยกลีบดอกไม้ใบไม้ที่ร่วงหล่น
ทับถมกัน ดอกไม้บางชนิดบานในดูคุณ ท้องฟ้ากระจ่างปราศจากเมฆ กลางคืนจะ
มองเห็นดวง เดือนและหมู่ดาวดารดาษ ทะเลสาบสวยงามด้วยดอกบัวหลวงและฝูง
หงส์ลอยละล่อง เหนือพื้นน้ำสีเขียวมรกต และในดูคุณ ผู้คนจะมีความสุข เมื่อเห็นพื้นน้ำ
ปกคลุมด้วยรวงข้าว และฝูงโคที่นอนอยู่อย่างสุขารมณ์ รอคอยดูคุณเก็บเกี่ยวอันหมาย
ถึงความมั่งคั่งร่ำรวย

ส่วนในดูคุณหนาวและดูคุณฤดูร้อนเป็นดูคุณก่อนใบไม้ผลิ กาลิทาสไม่ได้อธิบาย
สภาพของธรรมชาติเท่าใดนัก นอกจากจะกล่าววาอากาศหนาวมากด้วยหิมะและน้ำ
ค้างแข็ง แต่พืชผลในไร่นาก็แข็งแรงงอกงามดี

1 "โสรวาร" (ผู้แปล), เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ในฤดูใบไม้ผลิซึ่งเป็นฤดูสุดท้ายของปี ความสวยงามกลับฟื้นคืนมาอีกครั้ง
หนึ่งควายคอกไม้แยมบานทุกหนแห่ง เสียงหึ่งหึ่งของฝูงผึ้งที่บินหาน้ำหวานและเสียง
ร้องเพลงของนกเขา

นอกจากนี้ การพรรณนาที่ไม่ใช่ใน ฤดูสุ้งหาร โดลกอันสกปรกคือ การพรรณนา
ถึงพิธี การละเล่น และประเพณีต่างๆที่นิยมปฏิบัติกันเป็นประจำในแต่ละเดือน
ตลอดระยะเวลา 1 ปี อย่างที่พรรณนาใน ทวาทศมาสซึ่งผู้แต่งพรรณนาถึงสิ่งเหล่านี้
นั้นเพราะคิดถึงเมื่อคราวได้ร่วมสนุกสนานกับภรรยาเมื่อกาลก่อน การพรรณนาข้อ
นี้ทำให้ทวาทศมาสมีอรรถิเคณในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับพิธี 12 เดือนตามประเพณี
นิยมแต่กาลก่อนของไทยอีกโสดหนึ่งด้วย

ดังนั้น เราจะเห็นว่า ฤดูสุ้งหารและทวาทศมาส ต่างกันด้วยจุดมุ่งหมาย
ของผู้ประพันธ์ ที่กาลิศาสตร์ปรารถนาจะพรรณนาให้เห็นความสุขในความรักของหนุ่ม
สาวทั่วไป แต่ผู้แต่งทวาทศมาสต้องการแสดงให้เห็นความระทมทุกข์ในการพราก
จากสิ่งที่เป็นที่รัก แต่ผู้แต่งทั้งสองเรื่องใช้วิธีการพรรณนาอย่างเดียวกันจึงทำให้
รู้สึกวาทกวีนิพนธ์ทั้งสองเรื่องมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย